

กฎหมายและนโยบาย ขับเคลื่อนพื้นที่สีเขียวสู่เมืองน่าอยู่

ในปัจจุบันการขยายตัวของเมืองส่งผลให้พื้นที่สีเขียวและพื้นที่เกษตรกรรมในเขตเมืองลดลงอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาน้ำท่วมขังและฝุ่นละออง PM 2.5 หน่วยงานภาครัฐตระหนักถึงปัญหานี้ และได้ริเริ่มนโยบายรวมถึงมาตรการทางกฎหมาย เพื่อส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน **ตัวอย่างเช่น**

1 นโยบายภาครัฐในการเพิ่มพื้นที่สีเขียว

กรุงเทพมหานครได้ดำเนิน **"โครงการ GREEN BANGKOK 2030"** โดยมีเป้าหมายเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้ได้ 10 ตารางเมตรต่อคน ภายในปี พ.ศ. 2573 (ค.ศ. 2030) นอกจากนี้โครงการยังมุ่งเน้นการเพิ่มพื้นที่สาธารณะสีเขียวที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ภายในระยะ 400 เมตร และเพิ่มพื้นที่ร่มไม้ในเมือง (Urban Tree Canopy) ซึ่งจะช่วยเพิ่มความร่มรื่นและลดผลกระทบจากอุณหภูมิที่สูงขึ้น

2 บทบาทของกฎหมายในการส่งเสริมพื้นที่สีเขียว

กฎหมายมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและบังคับให้เกิดการเพิ่มพื้นที่สีเขียว โดยเฉพาะในโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ **พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535** กำหนดให้โครงการหลายประเภทต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (**Environmental Impact Assessment: EIA**) เพื่อประเมินและควบคุมผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยในรายงาน EIA จะมีการกำหนดเงื่อนไขให้จัดสรรพื้นที่สีเขียวเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบ และการพัฒนาโครงการ เช่น โครงการก่อสร้างอาคารชุดพักอาศัยรวมที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่ 80 ห้องขึ้นไป หรือมีพื้นที่ใช้สอยตั้งแต่ 4,000 ตารางเมตรขึ้นไป จำเป็นต้องมีพื้นที่สีเขียวตามข้อกำหนดทางกฎหมาย

3 มาตรการทางภาษีเพื่อกระตุ้นการใช้ประโยชน์ที่ดิน

แม้จะยังไม่มีมาตรการบังคับทางกฎหมายโดยตรงสำหรับประชาชนในการจัดให้มีพื้นที่สีเขียวและพื้นที่เกษตรกรรมในที่อยู่อาศัยหรือที่ดินส่วนบุคคล แต่กฎหมายบางฉบับก็ส่งผลทางอ้อมในการกระตุ้นให้เกิดการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและพื้นที่เกษตรกรรม มาตรการทางภาษีเป็นเครื่องมือสำคัญในส่วนนี้ **พระราชกฤษฎีกากำหนดอัตราภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2564** กำหนดให้

- **ภาษีที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มาตรา 3 (1)** สำหรับบุคคลธรรมดา มีการยกเว้นภาษีสำหรับมูลค่าที่ดิน 0-50 ล้านบาท และคิดอัตราภาษีแบบขั้นบันไดตั้งแต่ 0.01% ถึง 0.1% สำหรับมูลค่าที่สูงขึ้น
- **ภาษีที่ดินรกร้างว่างเปล่า มาตรา 3 (4)** มีอัตราภาษีที่สูงกว่าภาษีที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยเริ่มต้นที่ 0.3% และเพิ่มขึ้นสูงสุดถึง 0.7% สำหรับที่ดินมูลค่าสูง

มาตรการนี้มีเป้าหมายหลักในการกระตุ้นให้เจ้าของที่ดินนำที่ดินที่รกร้างว่างเปล่ามาใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ประโยชน์เพื่อเกษตรกรรมเนื่องจากมีอัตราการจัดเก็บภาษีที่ต่ำกว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินกรณีอื่น

การผสมผสานระหว่างนโยบายภาครัฐและมาตรการทางกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดเงื่อนไขในการพัฒนาโครงการแต่ละประเภท หรือการใช้มาตรการทางภาษีเพื่อจูงใจประชาชนให้ใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่สีเขียวและเพื่อเกษตรกรรมล้วนเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและพื้นที่เกษตรกรรมในเขตเมือง สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความร่มรื่น และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนเมืองเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมความมั่นคงทางอาหารในระยะยาวอีกด้วย

ที่มา: กองการเจ้าหน้าที่

ชุดองค์ความรู้วิชาการวันดินโลก 2568 เรื่อง **"ดินที่สมบูรณ์ สู่เมืองที่สมดุล เกื้อกูลชีวิต"**

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์